

ИЗКАЗВАНЕ В ПАНЕЛА „ПАЗАР НА ТРУДА: ДЕМОГРАФИЯ, ОБРАЗОВАНИЕ, ТРУДОВО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО, ТРУДОВА МИГРАЦИЯ, ВЪТРЕШНИ РЕЗЕРВИ“ НА ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ ПО ИКОНОМИЧЕСКАТА И ДЕМОГРАФСКАТА ПОЛИТИКА Г-ЖА МАРИЯНА НИКОЛОВА

Благодаря за поканата и за възможността да взема отношение по въпросите на пазара на труда. Няма съмнение, че тази тема представлява по-голям интерес за обществото и отделния човек, в сравнение с темата за останалите пазари – стоковия, капиталовия, паричния. От гледна точка броя на участниците – това е най-масовия пазар.

Трудовият пазар може да се разглежда от различни аспекти – социологически, социален, психологически, от гледна точка семейната политика. Въпросите на пазара на труда много често представляват и подчертан политически интерес, като се има предвид конкуренцията в политическото пространство. Обикновено проблемите на заетостта, безработицата, доходите са ядрото на политическите платформи и управленски програми. Изтъкването на макроикономически намерения не е толкова разбираемо за човека, отколкото въпроса за конкретната работа и конкретния доход. Трябва да се отбележи, че хората повече мислят за социалните аспекти на пазара на труда, отколкото за пазарно-икономическите.

Пазарът на труда има редица сложни характеристики, които бих искала по-обстойно да бъдат анализирани и дискутирани от изследователските среди.

Един такъв въпрос е въпросът за формиране на качествата на човешкия капитал. Каква е ролята на редица структури и сфери на обществото като семейната среда, системата на образование, културата, системата на здравеопазване? Какво трябва да бъде съотношението между периода на формиране и периода на използване на човешкия капитал?

Друг въпрос е: кога пазарът на труда функционира нормално и кога възниква напрежение, а също така и деформации? Как да се поддържа балансът между правата и интересите на работещите и работодателите?

Така стигаме и до темата за законодателното регулиране на пазара на труда – какъв да бъде обхватът на регулациите, каква да бъде степента на регулациите. У нас например отдавна е регулиран нормативно едни такъв въпрос, какъвто е размера на минималната работна заплата. Отдавна тече

дебат по този въпрос. Време е да се установи механизъм за формиране на минималната работна заплата.

Важен елемент на трудовите отношения е предварителната информираност на предлагашите и търсещите работа. Често на пазара на труда се появяват неравновесия между търсенето и предлагането. Нашият пазар на труда в момента страда от такъв дисбаланс – между търсене и предлагане. От една страна са потребностите на икономиката, от друга страна – количеството и качеството на човешките ресурси.

Коефициентът на демографско заместване драстично се влошава в последните 15 години. Ако през 2001 година на 100 души, излизащи от пазара на труда са влизали 124 души, през 2011 година са влизали 73 души, през 2017 година – 62 души.

Силно е изразен и качествения дисбаланс. За представители на определени професионални групи /например икономика/ липсват достатъчно работни места. За други професии липсва достатъчно работна ръка. Имаме дефицит на работна ръка от различни специалности в туризма, информационните технологии, редица технически длъжности със средно образование, мениджърски длъжности на високо ниво.

Няма да е справедливо, ако се каже, че не се работи за решаването на тези проблеми. Предприемат се редица мерки. Либерализира се режимът за участие на работници и висококвалифицирани специалисти от трети страни на българския пазар на труда. Определен е списък на защитени специалности, по които се обучават хора. Разбира се, трябва да се продължи нататък.

А сега бих искала да се спра на някои конкретни числа, характеризиращи динамиката на пазара на труда.

Къде сме ние в сравнение със страните членки на Европейския съюз. Равнището на безработица в България спадна до 5.6 %. За съжаление не разполагаме с данните за ЕС за 2018 г., още не са налични. Но средното ниво на безработица за ЕС за 2017 г. беше 7.6 %. Има страни със значително по-висока безработица: Гърция – 21.5%, Испания – 17.2%. разбира се има и такива като Чехия – 2.9%, Германия – 3.8%, Унгария – 4.2%.

Погледът към структурата на новорегистрираните безработни през деветмесечието на 2018 г. Почти половината са без никаква квалификация /45.7%/ , с основно и по-ниско образование 33%, над 50-годишна възраст – 28.9%, младежи до 29 г. – 23.2%. продължително безработните са около 40%.

От страна на правителството се полагат усилия за развитие на професионалното образование, дуалното обучение, за стимулиране на връзката между бизнеса и системата на образование. Това са важни фактори за решаване на посочените по-горе проблеми. Вярвам, че днешния форум ще допринесе за намиране на решения по тези проблеми.

Благодаря!